

PISANI VRČKI

Breda Smolnikar

o, ljuba, ljuba mladost...

ZVONČEK

Hodili smo med smrekami, se držali za roke in strmeče poslušali mamo, ko nam je pripovedovala o zajčkih, ki imajo med vejami grmovja skrita svoja domovanja; o ubogih, malih zajčkih, ki jim zima in sneg preprečita, da bi prišli do hrane. Pokazala nam je razvejane košate veje grmovja, med katerimi so imeli zajčki svoje male domove.

»Kje pa so zajčki?« smo s tihimi glasovi spraševali.

»Zdaj jih ni doma,« je rekla mama in mi smo ji verjeli.

»Mami, kje pa so mačice? — Rekla si, da jih bo vse polno,« smo bili radovedni.

»Pri vodi bodo,« nas je pomirila mama.

In res so bile tam lepe, majhne, puhasto mehke in nežne mačice. Mama nam jih je natrgala vsakemu en šopek. — Ko smo imeli že vsi šopke v rokah in ko smo že hoteli iti, je mama vzkliknila:

»Joj, zvonček! — Poglejte, otroci, zvonček!«

Pohiteli smo k njej in se sklonili k vodi, kjer je v vetru tik nad vodo med krpami še nestopljenega snega rastel majhen, bel zvonček.

»Joj, kako je lep!« smo rekli vsi presrečni in počepnili k zvončku.

»Daj ga meni!« sem zaprosila mamo.

Mama ga je utrgala in mi ga dala.

Vračali smo se po veliki šumberški cesti. Na starem lesenem mostu, pod katerim je tekla Bistrica, smo obstali. Počasi je začel padati mrak. Svetloba pred nami na zahodu, kjer je bilo zašlo sonce, je skoraj nevidno medlela. Naslonili smo se na ograjo mostu in nekajkrat pljunili v vodo, da smo videli, kako se je voda za hip spremenila, potem pa, ne da bi se bila še kaj menila za nas, nespremenjena tekla naprej do jezua in šele tam vsa spenjena padala navzdol.

»Pojdimo!« nas je mama odtrgala od mostu. »Pozno je že.«

Naproti po mostu nam je prišel neznan visok mož. Hotel je že mimo, ko pa nas je pogledal, se je ustavil in veselo pozdravil mamo.

»Skoraj te nisem spoznal! — Od kod pa jih pelješ?« jo je vprašal in ji podal roko.

»Šli smo po mačice,« je rekla mama.

»Joj, kako ste že zrasli.« je vzkliknil mož, se sklonil k meni in me dvignil visoko k sebi. — »Si kaj pridna?«

»Včasih sem, včasih pa ne.« sem tiho rekla in se odmaknila od moža, ki me je spet postavil na tla.

Približal se nam je kolesar in spoznali smo očeta, ki nam je prišel naproti.

»Ati, poglej!« smo veselo vzklikali, »poglej, mačice!«

»Tu se torej obirate.« nas je pozdravil oče. »prav skrbelo me je že. — O, Jernej! — Kako dolgo te že nisem videl! — Si še vedno tako zakrknjen samec, kot si bil?«

»Seveda, še vedno.« se je visoki mož zasmeljal.

In potem, ko smo se poslovili od neznanega moža in ko je oče spet sedel na kolo in se pred nami odpeljal proti domu, nas je mama prijela za roko.

»Stecimo!« je rekla veselo, »da bomo prej doma! — Gotovo ste že lačni, kajne?«

»Smo, zelo.« smo pokimali in stekli.

Takrat nisem vedela, zakaj je mama tako veselo stekla. — Saj še tega nisem vedela, kdaj sem med tekom zgubila mali, beli mamin zvonček.

BARVICE

»Poglejte!«

»Ne, ne bomo!« sem junaško rekla.

»Poglejte!« je spet zagrozil visoki fant in s prstom pokazal na tla. Kolena so se nam upognila in trepetaje smo pokleknili.

»Tako! — Zdaj pa klečite, dokler se ne vrnem! — Samo poskusite se ganiti! Imam takega psa, da vas bo požrl, samo če se ganete!«

Odšel je, mi pa smo klečali in se nismo upali premakniti. Ker ga dolgo časa ni bilo nazaj, smo se opogumili, vstali in, kolikor so nas nesle male nožice, stekli proti domu. Ko smo tekli po temnih, starih in črvivih stopnicah našega stanovanja, smo se šele upali zajokati in glasno jokaje se planili v kuhinjo.

»Mami, mami!« smo hlipali, ko nas je mama vsa začudena objemala, da bi nas pomirila.

In potem ko nam je preoblekla mokre hlačice in nas posadila, še vse objokane, na divan, je vzela debel karton papirja, na katerega smo, kadar smo se igrali z oljnimi barvicami, ki nam jih je mama kupila, risali čudne možičke z velikimi črnimi gumbi in majhne hišice s kadečimi se dimniki, in sedla med nas.

S svojim mirnim glasom nam je začela pripovedovati pravljico o deklici, ki se je zgubila v gozdu, o hišici, ki jo je deklica, tavajoča v gozdu, našla, o potočku, ki je tekel pred hišico, in o lesenem mostičku, ki je peljal do hišice. — Stisnili smo se k njej in gledali na karton, kjer je pred nami začela nastajati prelepa pravljica, narisana z našimi oljnimi barvicami.

V meni še danes živi tista hišica v gozdu, tisti potoček in tisti leseni mostiček; le kam so se zgubile oljne barvice, ki so se tako rade lomile in ki so se vedno valjale po tleh, ki pa so pod vodstvom ljubeče roke znale posušiti solze in pomagale pozabiti na ponižanje, tega ne vem.

Pa bi tako rada vedela ...

JABOLKA

»Mami, jih že delijo!« smo rekli, stoje na stolih ob oknu.

»Pojdite proč od okna! — Ne maram za njihovo miloščino!«

Spodaj pod nami so stanovalci delili jabolka. Stari Janez jih je dajal iz gajbic na kupčke, ki jih je bilo toliko, kolikor je bilo hišnih strank. Stanovalci so stali v krogu okrog Janeza in gledali v njegove roke, ki so delile.

»Mami, pridi pogledat!« smo rekli. — »Zdajle delijo že rdečke. — Zakaj ne greš ponje? — Pojdi, mami, saj moramo tudi mi dobiti svoj kup! — Ali ne?«

Mama je molčala in tudi k oknu ni stopila.

»Poglejte,« sem pokazala s prstom, »Janezov kup je največji. In največ rdečk si je naložil.«

Tedaj je mama stopila k omari in vzela iz nje pomivalno skledo, v kateri je mesila kruh in pomivala posodo.

Tiho je odšla iz kuhinje. Stari Janez je medtem odšel po novo gajbico na vrt. Ko je mama prišla na dvorišče, je stopila k Janezovemu kupu jabolk in, ne da bi koga pogledala, jabolka preložila v skledo.

»To so moja jabolka!« se je zadrl Janez, ki je prišel z vrta, ko je mama že dvignila skledo z jabolki. — »Tisti kup, tamle, je tvoj!« je s prstom pokazal.

»Če ste pravilno delili, je vseeno, katerega sem vzela,« je mirno rekla mama in hotela v hišo.

Janez pa je prijel za skledo in ji jo hotel vzeti. Mama je skledo držala in je ni hotela izpustiti. Janez pa je poskočil in z vso silo mami iztrgal skledo iz rok, da je le-ta padla na tla in da so se jabolka zakotalila po dvorišču.

Mama je sklonila glavo in, ne da bi pobrala skledo, stekla v hišo. Ko je zaprla kuhinjska vrata za sabo, se je — ne da bi nas bila pogledala — tiho sesedla na stol in si z rokami pokrila obraz. Zajokala je.

Nemi smo zlezli s stolov in se ji približali.

»Mami, ne jokaj! — Ko bo prišel ati, mu bo že pokazal! — Ne jokaj, mami!« — Stopili smo k njej.

»Pustite me!« je hlipala mama. — »Zaradi vas... tako ponižanje...« Zajokali smo in se je nismo upali dotakniti.

Dvignila je svoj objokani obraz in nas potegnila k sebi.

»Ne,« je hlipala, »saj vi niste nič krivi! — Ljubi moji!«

Stisnila nas je k sebi.

KONJICEK

Nebo se je pripravljalo na veliki praznik; pekli so se piškoti, da so bile nebeške peči videti zvečer, ko je sonce zahajalo, čisto rdeče in razžarjene.

Pa tudi mi smo že več kot teden dni pred Miklavžem na majhne koščke papirja risali svoje želje in jih puščali zvite v majhnih kroglicah na oknih. Papirnate kroglice so čez nekaj časa izginile in prepričani smo bili, da je Miklavž že imel obhod po hišah, gledal, če so otroci pridni, in obenem pobiral pošto.

Vsakokrat je na oknu pustil za vsakega od nas po en oreh ali sladkorno kocko.

»Mami, mami!« smo vzklikali, »Miklavž je že pobral našo pošto! — Poglej, orehe je pustil! — Ali vidiš?«

Na Miklavžev večer smo z vozičkom odšli po kruh. Eden od nas je sedel na vozičku ob še toplem in dišečem hlebu kruha, mama je peljala voziček spredaj, mi drugi pa smo ga porivali zadaj.

»Ali greste gledat Miklavža?« je mamó vprašala soseda, ki nas je srečala. — »Če ste bili pridni, vam bo že kaj prinesel.« je rekla in se obrnila k nam.

»Ne,« je rekla mama, »ne gremo.« In je sosedi nekaj šepnila na uho.

»Oh,« je ta zamahnila z roko, »nič ne dé. Vi jih kar peljite!«

»Bom še videla,« je rekla mama, ko se je poslovila od sosede.

Ko smo doma spravili voziček in je mama odnesla kruh v kuhinjo, smo jo preprosili, da nas je peljala v gostilno, kjer je bilo zbranih že vse polno otrok in mater. Sedli smo v kot k peči in se stisnili k mami.

Nismo dolgo čakali. V gostilniško sobo je ob zvončkljanju angelskih zvoncev in ropotanju verig, ki so se vlekle za parkeljni, vstopil Miklavž v spremstvu dveh angelov v belih oblekah in dolgih perutnicah, ki sta v velikih košarah nosila darila. Za angeloma so ropotali z verigami parkeljni.

»Joj!« smo vzkliknili, »gugalni konjiček! — Mami, poglej, konjiček! Tega bomo dobili mi, ali ne?«

»Mirujte!« je rekla mama. »Če ne, vas bodo parkeljni!«

Utihnili smo.

Tedaj je spregovoril Miklavž.

»Ljubi otroci!« je rekel. »Prišel sem iz nebes, dolgo sem hodil do vas, kar célo leto...«

»Mami, Miklavž ima pa čisto tak glas kot naš ati,« sem šepnila mami.

»Psst,« je rekla mama.

»Poglej, in tistile angel ima take lase kot naša Ljuba,« sem rekla in s prstom pokazala na angela.

Miklavž je razdelil darila. Vsi otroci so jih dobili, le mi nismo dobili ničesar. Konjička je dobil neki fantek.

»Zakaj nam ni Miklavž nič prinesel?« smo jokaje spraševali mamo. »Povej, zakaj?«

»Saj vam bo prinesel! — Doma vam bo prinesel!« nam je zagotavljala mama. — »Miklavž je že star, pot pa je dolga in ne more vsega naenkrat prinesiti. Nikar ne jokajte, no!«

»Bomo dobili konjička?«

»Mogoče, če ne bo Miklavž preveč utrujen od poti,« je rekla mama.

In res — ko smo se naslednje jutro zbudili, so bili krožniki, ki smo jih nastavili Miklavžu prejšnji večer, polni piškotov, orehov in jabolk. — Le o gugalnem konjičku ni bilo sledu.

Miklavž je bil že star in ni vedel, da je male, vanj verujoče dušice za nekaj prikrajšal.

PISANI VRČKI

»Cesta je zelo slaba,« sem rekla.

»Da. — In povrh še ta megla.«

Obmolknila sva. — Molk pa je bil čudno težak.

Nisva si imela kaj reči, preveč časa je bilo preteklo od takrat.

Nič več mi ni mogel govoriti o pravljicah, ki so skrite v veliki skatli na zidu; zanje sem bila zdaj prevelika. Ni me mogel vzeti v

naročje in me dvigniti do zelenega okenca, za katerim je utripala zelena zavesa v vetru, da bi bila skozenj pogledala, če so za okencem res palčki, katerih glas je prihajal iz škatle. Ni me mogel pobožati, ni se mogel s prsti dotakniti mojih malih, svetlih mišjih kitic, ni me mogel dvigniti visoko v zrak, da bi zavrisnila od strahu in veselja; ni se mi mogel zazreti v jasne oči, ni mi mogel obrisati mokrega nosa s svojim velikim, kockastim robcem; ni mi mogel zavezati predpasnička in ni mogel najti frnikole, ki se je zakotalila neznano kam; ni me mogel odnesti do naših vrat, ki so se odpirala samo toliko, da sem lahko zlezla skoznje, zakaj na naši strani jih je pokrivala velika stara omara, ki smo jo imeli odmaknjeno, da smo lahko hodili na obiske; ni se mogel z mano igrati črnega Petra in »skrivanje vrčkov«, igrice, katero je izumila naša mama in ki smo se jo igrali ob deževnih popoldnevih, ko je mama šivala in se je v sobi začela delati tema; ni mi mogel pomagati pri iskanju tistih, kot naprstnik majhnih in pisano poslikanih vrčkov z ozkimi vratovi in debelimi trebuščki, ki jih je mama, ko smo mi mižali, ne da bi bila prenehala s šivanjem, skrivaj obešala za ušesca po vseh delih šivalnega stroja, jih devala v žepe predpasnika, skrivala v copate ali pod stol, na katerem je sedela; ni se mogel veseliti, ko je bil vrček z velikim vikom in krikom končno vendarle odkrit; ni mogel videti maminega nasmeha v nastajajoči temi in ne čutiti njene božajoče roke, ki se je dotaknila mojih kitic.

Vse to je bilo daleč — skoraj že v pravljici.

»Vas zebe?« me je vprašal.

»Ne,« sem z nasmehom odgovorila.

Srečala sva se z očmi in oba naenkrat sva jih odmaknila.

Bila sem prav taka kot mama — vsa sem ji bila podobna; še celo srce ... celo srce sem imela tako kot ona.